ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

της 9ης Σεπτεμβρίου 1999 *

1. Οσάκις ένας μισθωτός εργάζεται εντός κράτους μέλους σε υποκατάστημα εταιρίας συσταθείσας εντός άλλου κράτους μέλους, στο οποίο η εταιρία αυτή εδρεύει και έχει τεθεί υπό εκκαθάριση, οι αποδοχές που δεν καταβλήθηκαν στον εν λόγω εργαζόμενο λόγω της αφερεγγυότητας της εταιρίας πρέπει να του καταβληθούν από τον οργανισμό εγγυήσεως του κράτους μέλους της έδρας, εντός του οποίου κινήθηκε η πτωχευτική διαδικασία, ή πρέπει να του καταβληθούν από τον οργανισμό εγγυήσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου εργαζόταν; Αυτό είναι κατ' ουσίαν το προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε στο Δικαστήριο το Industrial Tribunal του Bristol (Ηνωμένο Βασίλειο).

Για να δώσει απάντηση στο ερώτημα αυτό, το Δικαστήριο πρέπει να ερμηνεύσει την οδηγία 80/987/ΕΟΚ [1].

I — Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης

2. Την κύρια δίκη κίνησαν πρώην υπάλληλοι της εταιρίας Bell Lines Ltd (στο εξής: Bell) με αίτημα να υποχρεώσει ο Secretary of State for Trade and Industry (στο εξής: Secretary of State) τον οργανισμό εγγυήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου να τους καταβάλει τις καθυστερούμενες αποδοχές, την αποζημίωση λόγω απολύσεως και το επίδομα αδείας που δεν τους είχε καταβάλει εμπροθέσμως η εταιρία διότι βρισκόταν σε κατάσταση αφερεγγυότητας.

3. Η εταιρία ασκούσε δραστηριότητα ναυτιλιακού πράκτορα. Ήταν εγγεγραμμένη στο μητρώο εταιριών της Ιρλανδίας και είχε έδρα το Δουβλίνο [2]. Τον Ιούλιο του 1997 το High Court της Ιρλανδίας αποφάσισε τη λύση της εταιρίας, η οποία βρισκόταν σε κατάσταση αφερεγγυότητας, και όρισε εκκαθαριστή. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 426 του Insolvency Act 1986 του Ηνωμένου Βασιλείου, ο οποίος προβλέπει τη συνεργασία μεταξύ των δικαιοδοτικών οργάνων που είναι αρμόδια

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

1 — Οδηγία του Συμβουλίου της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/004, σ. 35).

2 — Η εταιρία ασκούσε δραστηριότητα όχι μόνο στην Ιρλανδία, αλλά και στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου απασχολούσε εργαζομένους και ανέπτυσσε μόνιμη εμπορική δραστηριότητα· είχε υποκαταστήματα στη Γαλλία, στη Γερμανία, στην Ιταλία και στις Κάτω Χώρες· ανήκε στον ίδιο όμιλο με μια εταιρία στην Ισπανία και ασκούσε επίσης δραστηριότητες στην Αυστρία και στο Λουξεμβούργο, χωρίς όμως να είναι επισήμως εγκατεστημένη στις χώρες αυτές.

σε περιπτώσεις αφερεγγυότητας [3], το High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, αναγνώρισε τον διορισμό του εκκαθαριστή από το δικαστήριο της Ιρλανδίας και διόρισε ειδικούς συνδιαχειριστές για να βοηθήσουν στην εκκαθάριση της εταιρίας στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Η Επιτροπή δήλωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι το γεγονός ότι το δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου αναγνώρισε τον διορισμό του εκκαθαριστή που πραγματοποιήθηκε στην Ιρλανδία και διόρισε δύο ειδικούς συνδιαχειριστές για να συνεργαστούν στην εκκαθάριση της Bell στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν ισοδυναμούσε με την έναρξη διαδικασίας για την κήρυξη της αφερεγγυότητας της εταιρίας εντός του κράτους αυτού.

4. Κατά την ημερομηνία παύσεως των δραστηριοτήτων της, η Bell απασχολούσε 209 άτομα στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου είχε έξι εμπορικά καταστήματα, και τόσο η εταιρία όσο και οι μισθωτοί της κατέβαλλαν εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως στο Ηνωμένο Βασίλειο.

5. Το υποκατάστημα της Bell στο Avonmouth, κοντά στο Bristol, ήταν καταχωρισμένο στο Μητρώο εταιριών σύμφωνα με το άρθρο 690 Α και με το παράρτημα 21 Α του Companies Act 1985. Οι διατάξεις αυτές εναρμονίζουν το εσωτερικό δίκαιο προς την οδηγία 89/666/ΕΟΚ, σχετικά με τη δημοσιότητα των υποκαταστημάτων που έχουν συσταθεί σε ένα κράτος μέλος από ορισμένες μορφές εταιριών που διέπονται από το δίκαιο άλλου κράτους [4] (στο εξής: οδηγία 89/666). Η καταχώριση δεν συνεπαγόταν την μετατροπή του υποκαταστήματος σε εταιρία ούτε του προσέδωσε νομική προσωπικότητα κατά το αγγλικό δίκαιο.

6. Όταν η εταιρία κηρύχθηκε αφερέγγυα, οι υπάλληλοί της στο Ηνωμένο Βασίλειο απολύθηκαν. Ο Secretary of State απέρριψε τις αιτήσεις που υπέβαλαν οι υπάλληλοι για την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους από μη καταβληθείσες αποδοχές, με την αιτιολογία ότι ο υπεύθυνος για την εξόφληση των απαιτήσεων αυτών οργανισμός εγγυήσεως ήταν ο ιρλανδικός. Οι δύο αγωγές τις οποίες αφορά η παρούσα διαδικασία επελέγησαν ως κατάλληλες για τη δημιουργία δικαστικού προηγουμένου, προκειμένου να κριθεί αν ο Secretary of State νομίμως απέρριψε τις αιτήσεις αυτές.

II — Το εθνικό δίκαιο

7. Οι αγωγές ασκήθηκαν δυνάμει του τμήματος XII του Employment Rights Act 1996. Σύμφωνα με το άρθρο 182 του νόμου αυτού, τα οφειλόμενα στους μισθωτούς ποσά λόγω της αφερεγγυότητας του εργοδότη τους καταβάλλονται από το

3 — Η Ιρλανδία είναι το μόνο κράτος μέλος ως προς το οποίο έχει εφαρμογή το άρθρο 426.

4 — Ενδέκατη οδηγία του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 (ΕΕ L 395, σ. 36).

Ξαυιοξαμ Ιξτφσαξγε Ζφξδ, το οποίο αποτελεί μέρος του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως και στο οποίο καταβάλλουν εισφορές τόσο οι εργαζόμενοι όσο και οι εργοδότες.

8. Ο νόμος αυτός δεν προβλέπει ρητώς τις περιπτώσεις στις οποίες μια εταιρία συσταθείσα εντός άλλου κράτους μέλους, με μόνιμη εγκατάσταση στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου απασχολεί μισθωτούς, καθίσταται αφερέγγυα σύμφωνα με τη νομοθεσία του πρώτου ή άλλου κράτους μέλους, αλλά όχι σύμφωνα με τη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου. Εντούτοις, το εθνικό δικαστήριο που επιλήφθηκε της υποθέσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, σύμφωνα με τους συνήθεις κανόνες ερμηνείας του αγγλικού δικαίου, ο νόμος αυτός δεν υποχρεώνει τον Secretary of State να καταβάλει τους μισθούς και τις αποζημιώσεις που αξιώνουν οι ενάγοντες.

ΙΙΙ — Το υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα

9. Κατά την ενώπιόν του διαδικασία, το Industrial Tribunal, Bristol, αποφάσισε, κατόπιν αιτήματος του Secretary of State και προκειμένου να αποφευχθούν διιστάμενες ερμηνείες της οδηγίας 80/987 από τα διάφορα δικαιοδοτικά όργανα, να αναστείλει τη διαδικασία εν αναμονή της εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, βάσει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), επί του ακολούθου ερωτήματος:

«Εφόσον

i) ένας μισθωτός εργάζεται εντός κράτους μέλους σε εργοδότρια εταιρία συσταθείσα εντός άλλου κράτους μέλους και

ii) η εργοδότρια εταιρία έχει υποκατάστημα εντός του κράτους μέλους στο οποίο εργάζεται ο μισθωτός και το υποκατάστημα αυτό έχει καταχωρισθεί σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις για τη θέση σε εφαρμογή της οδηγίας 89/666/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ενδέκατης οδηγίας περί του δικαίου των εταιριών), μολονότι δεν αποτελεί εταιρία ούτε έχει αυτοτελή προς την εργοδότρια εταιρία νομική προσωπικότητα εντός του κράτους μέλους αυτού· και

iii) τόσον ο εργοδότης όσον και ο μισθωτός υποχρεούνται να καταβάλλουν εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως εντός του κράτους μέλους στο οποίο εργάζεται ο μισθωτός·

βάσει του άρθρου 3 της οδηγίας 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας

του εργοδότη, ποιος οργανισμός εγγυήσεως ευθύνεται προς καταβολή των εντεύθεν οφειλομένων ποσών:

α) ο οργανισμός εγγυήσεως του κράτους μέλους στο οποίο κινήθηκε η διαδικασία συλλογικής ικανοποιήσεως των πιστωτών λόγω αφερεγγυότητας ή

β) ο οργανισμός εγγυήσεως του κράτους μέλους στο οποίο εργάζεται ο μισθωτός και στο οποίο ο εργοδότης αναπτύσσει μόνιμη εμπορική δραστηριότητα;»

IV — Το κοινοτικό δίκαιο

10. Το άρθρο 2 της οδηγίας 80/987 ορίζει τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσης οδηγίας, ένας εργοδότης θεωρείται ότι ευρίσκεται σε κατάσταση αφερεγγυότητος:

α) αν έχει ζητηθεί η έναρξη διαδικασίας προβλεπομένης από τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις του ενδιαφερομένου κράτους μέλους κατά της περιουσίας του εργοδότη, με σκοπό τη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του, και η οποία επιτρέπει να ληφθούν υπόψη απαιτήσεις αναφερόμενες στο άρθρο 1, παράγραφος 1,

και

β) η αρμόδια αρχή δυνάμει των ανωτέρω νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων:

— είτε αποφάσισε την έναρξη της διαδικασίας,

— είτε διεπίστωσε ότι η επιχείρηση ή η εγκατάσταση του εργοδότη έκλεισε οριστικά και ότι η ανεπάρκεια των διαθεσίμων ενεργητικών στοιχείων δεν δικαιολογεί την έναρξη της διαδικασίας.

(...)»

11. Το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, την ερμηνεία του οποίου ζητεί το Industrial Tribunal, ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε ορισμένοι οργανισμοί εγγυήσεως να διασφαλίζουν, με την επιφύλαξη του άρθρου 4, την πληρωμή των ανεξοφλήτων απαιτήσεων των μισθωτών που προέρχονται από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας και αφορούν την αμοιβή για περίοδο πριν μίαν ορισμένη ημερομηνία.

(...)»

12. Η οδηγία 89/666 επιβάλλει στα υποκαταστήματα την υποχρέωση δημοσιεύσεως στοιχείων ως εξής:

«Άρθρο 1

1. Οι πράξεις και τα στοιχεία που αφορούν τα υποκαταστήματα τα οποία έχουν ιδρύσει σε κράτος μέλος εταιρίες που διέπονται από το δίκαιο άλλου κράτους μέλους και στις οποίες εφαρμόζεται η οδηγία 68/151/ΕΟΚ δημοσιεύονται κατά το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το υποκατάστημα και σύμφωνα με το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας.

(...)

Άρθρο 2

1. Η υποχρέωση δημοσιότητας που αναφέρει το άρθρο 1 αφορά μόνο τις ακόλουθες πράξεις και στοιχεία:

(...)

γ) το μητρώο στο οποίο έχει ανοιχθεί για την εταιρία ο φάκελος που αναφέρει το άρθρο 3 της οδηγίας 68/151/ΕΟΚ του Συμβουλίου καθώς και ο αριθμός εγγραφής της στο μητρώο αυτό·

(...)

στ) — τη διάλυση της εταιρείας, τον διορισμό, τα ατομικά στοιχεία και τις εξουσίες των εκκαθαριστών καθώς και την περάτωση της εκκαθάρισης,

σύμφωνα με τη δημοσιότητα που λαμβάνει χώρα για την εταιρία που προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία θ), ι) και ια) της οδηγίας 68/151/ΕΟΚ,

— μια διαδικασία πτώχευσης, πτωχευτικού συμβιβασμού ή άλλη ανάλογη διαδικασία στην οποία υπόκειται η εταιρία

(...)».

13. Το άρθρο 3 της οδηγίας 68/151/ΕΟΚ [5], στο οποίο παραπέμπουν οι προαναφερθείσες διατάξεις, ορίζει τα εξής:

«1. Σε κάθε κράτος μέλος ανοίγεται φάκελος είτε σε κεντρικό μητρώο είτε σε εμπορικό μητρώο ή μητρώο εταιριών, για κάθε καταχωριζομένη εταιρία.

2. Όλες οι πράξεις και όλα τα στοιχεία που υπόκεινται σε δημοσιότητα δυνάμει του άρθρου 2 τίθενται στον φάκελο ή καταχωρίζονται στο μητρώο· το αντικείμενο των καταχωρίσεων στο μητρώο πρέπει οπωσδήποτε να εμφαίνεται στον φάκελο.

(...)»

V — Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως

14. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν κατά την παρούσα διαδικασία, εντός της προθεσμίας του άρθρου 20 του κανονισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, οι ενάγοντες της κύριας δίκης, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η Ιρλανδική και η Ιταλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών και η Επιτροπή.

Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία διεξήχθη στις 6 Ιουλίου 1999, παρέστησαν και ανέπτυξαν προφορικές παρατηρήσεις οι εκπρόσωποι των εναγόντων της κύριας δίκης, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδικής και της Ιταλικής Κυβερνήσεως, της Κυβερνήσεως των Κάτω Χωρών και της Επιτροπής.

15. Οι ενάγοντες της κύριας δίκης, η Ιρλανδική και η Ιταλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών και η Επιτροπή συμφωνούν ότι την υποχρέωση καταβολής των ανεξοφλήτων απαιτήσεων των εργαζομένων πρέπει να υπέχει ο οργανισμός εγγυήσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου εργάζεται ο μισθωτός και είναι εγκατεστημένος ο εργοδότης, υπό την έννοια ότι ο εργοδότης αναπτύσσει μόνιμη εμπορική δραστη-

5 — Πρώτη οδηγία του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 1968, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 80).

ριότητα. Οι λόγοι τους οποίους επικαλούνται είναι, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθοι: η Bell κατέβαλλε εισφορές στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του Ηνωμένου Βασιλείου για τους εργαζομένους που απασχολούσε στό έδαφός του, αλλά δεν κατέβαλλε εισφορές στην Ιρλανδία για τους εργαζομένους αυτούς· η οδηγία 80/987 δεν προβλέπει κανένα σύστημα αντισταθμίσεως ή επιστροφής μεταξύ των οργανισμών εγγυήσεως των κρατών μελών για ποσά καταβληθέντα από έναν οργανισμό για λογαριασμό άλλου· θα αντέβαινε στην αρχή της ασφαλείας δικαίου αν ο εργαζόμενος για τον οποίο έχουν καταβληθεί εισφορές στον οργανισμό εγγυήσεως κράτους μέλους έπρεπε να υποβάλει αίτηση στον οργανισμό εγγυήσεως άλλου κράτους μέλους προκειμένου να εισπράξει τις καθυστερούμενες αποδοχές του, χωρίς να ξέρει αν θα αποζημιωθεί σύμφωνα με τους κανόνες του κράτους μέλους απασχολήσεως ή του κράτους εντός του οποίου προέβαλε την αξίωσή του.

16. Η θέση την οποία έλαβε η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου διαφέρει ριζικώς από την άποψη που υιοθέτησαν τα λοιπά μέρη που κατέθεσαν παρατηρήσεις κατά την παρούσα διαδικασία, καθόσον η κυβέρνηση αυτή ισχυρίζεται ότι ο οργανισμός εγγυήσεως που πρέπει να ευθύνεται προς καταβολή είναι ο οργανισμός του κράτους εντός του οποίου είτε αποφασίστηκε η κίνηση της διαδικασίας συλλογικής ικανοποιήσεως των πιστωτών είτε του κράτους εντός του οποίου διαπιστώθηκε ότι η επιχείρηση ή η εγκατάσταση του εργοδότη έχει κλείσει οριστικά. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου θεωρεί ότι η ερμηνεία στην οποία προέβη το Δικαστήριο με την απόφαση Mosbæk [6] έχει γενική εφαρμογή και πρέπει να χρησιμεύσει για την κρίση επί της παρούσας υποθέσεως, δεδομένου ότι αποτελεί απλό κανόνα παρέχοντα σαφή απάντηση σε κάθε περίπτωση.

VI — Εξέταση του προδικαστικού ερωτήματος

17. Με το υποβληθέν ερώτημα, το Industrial Tribunal, Bristol, ζητεί να μάθει ποιος οργανισμός εγγυήσεως πρέπει, βάσει του άρθρου 3 της οδηγίας 80/987, να είναι υπεύθυνος για τις εκκρεμείς απαιτήσεις από μισθούς των εναγόντων της κύριας δίκης.

18. Όπως επισήμανα, μεταξύ όλων όσων κατέθεσαν παρατηρήσεις κατά την παρούσα διαδικασία, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου είναι η μόνη η οποία ισχυρίζεται ότι η απάντηση στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα υπάρχει ήδη στην απόφαση Mosbæk [7]. Οι ενάγοντες της κύριας δίκης, η Ιρλανδική και η Ιταλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι η απάντηση που έδωσε το Δικαστήριο με την εν λόγω απόφαση περιορίζεται στα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως εκείνης και δεν πρέπει

6 — Απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 1997, C-117/96, Mosbæk (Συλλογή 1997, σ. I-5017).

7 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6 ανωτέρω.

να θεωρείται ότι έχει την έννοια ότι περιέχει κανόνα γενικής εφαρμογής.

19. Λαμβανομένης υπόψη αυτής της διαστάσεως απόψεων, θα εξετάσω το πραγματικό πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η απόφαση εκείνη, με την οποία το Δικαστήριο έπρεπε να κρίνει ποιος οργανισμός εγγυήσεως όφειλε, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, να ικανοποιήσει τις εκκρεμείς απαιτήσεις ενός εργαζομένου σε περίπτωση που ο εργοδότης δεν ήταν εγκατεστημένος εντός του κράτους μέλους στο οποίο ο εργαζόμενος είχε την κατοικία του και αντιπροσωπευόταν αποκλειστικώς στο κράτος αυτό μέσω της δραστηριότητας του εν λόγω εργαζομένου, ο οποίος εργαζόταν σε γραφείο που είχε μισθώσει ο εργοδότης.

20. Η C. Mosbæk, η οποία κατοικούσε στη Δανία, προσελήφθη το 1993 από την εταιρία αγγλικού δικαίου Colorgen Ltd ως εμπορική διευθύντρια για τη Δανία, τη Νορβηγία, τη Σουηδία, τη Φινλανδία και, στη συνέχεια, τη Γερμανία. Η εταιρία, της οποίας η έδρα βρισκόταν στην Αγγλία, δεν είχε εγκατασταθεί στη Δανία ούτε είχε καταχωρισθεί εκεί ως επιχείρηση ή για οποιονδήποτε άλλον λόγο, και συγκεκριμένα δεν είχε καταχωρισθεί στα μητρώα των φορολογικών ή τελωνειακών αρχών. Εκπροσωπείτο στη Δανία μόνον από τη C. Mosbæk. Για την άσκηση των δραστηριοτήτων της C. Mosbæk, η εταιρία είχε μισθώσει ένα γραφείο και, καθ' όλη τη διάρκεια της σχέσεως εργασίας, κατέβαλλε την αμοιβή απ' ευθείας στην ενδιαφερόμενη χωρίς να πραγματοποιεί καμία παρακράτηση φόρου ή συνταξιοδοτικών ή άλλων εισφορών βάσει της δανικής νομοθεσίας.

21. Ένα έτος αργότερα η Colorgen κηρύχθηκε σε πτώχευση και οι μισθωτοί της, μεταξύ των οποίων και η C. Mosbæk, απολύθηκαν. Σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 80/987, η C. Mosbæk ανήγγειλε, τόσο στον δανικό οργανισμό εγγυήσεως όσο και στον Άγγλο σύνδικο της πτωχεύσεως της εταιρίας, μια ανεξόφλητη απαίτηση 471 996 δανικών κορωνών (DKK), η οποία περιελάμβανε μισθούς, προμήθειες και αποδοτέα επαγγελματικά έξοδα. Ο δανικός οργανισμός εγγυήσεως αρνήθηκε να ικανοποιήσει την απαίτηση, με το αιτιολογικό ότι αρμόδιος προς τούτο είναι ο οργανισμός εγγυήσεως του κράτους της έδρας του εργοδότη, εν προκειμένω του Ηνωμένου Βασιλείου. Κατά τη δίκη που ακολούθησε, το Østre Landsret (Δανία) υπέβαλε ένα προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο.

22. Η απάντηση που έδωσε το Δικαστήριο με την απόφασή του ήταν ότι, όταν ο εργοδότης είναι εγκατεστημένος σε διαφορετικό κράτος μέλος από εκείνο στο έδαφος του οποίου ο εργαζόμενος κατοικεί ή διαμένει και ασκούσε τη μισθωτή δραστηριότητά του, αρμόδιος για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του εργαζομένου αυτού σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη του είναι ο οργανισμός εγγυήσεως του κράτους στο έδαφος του οποίου είτε αποφασίστηκε η κίνηση διαδικασίας συλλογικής ικανοποιήσεως των

πιστωτών είτε διαπιστώθηκε ότι η επιχείρηση ή η εγκατάσταση του εργοδότη έχει κλείσει οριστικά.

Αυτή είναι, επί λέξει, η διαπίστωση στην οποία η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου επιθυμεί να προσδώσει τον χαρακτήρα κανόνα γενικής εφαρμογής.

23. Σπεύδω να παρατηρώ ότι τα πραγματικά περιστατικά των δύο υποθέσεων διαφέρουν σημαντικά. Πράγματι, η μόνη ομοιότητα είναι προφανώς ότι σε κάθε υπόθεση μια εταιρία απασχολούσε κάποιον εργαζόμενο εντός κράτους μέλους διαφορετικού από το κράτος μέλος στο οποίο είχε την έδρα της.

Ωστόσο, οι διαφορές είναι πιο πολυάριθμες: πρώτον, η Colorgen είχε μισθώσει ένα γραφείο αποκλειστικώς και μόνον ώστε η C. Mosbæk να μπορεί να εργάζεται εκεί ως η μόνη υπάλληλός της, ενώ η Bell είχε περισσοτέρους από 200 υπαλλήλους στο Ηνωμένο Βασίλειο. Δεύτερον, η Colorgen ούτε είχε εγκατασταθεί στη Δανία ούτε είχε καταχωρισθεί εκεί ως επιχείρηση ούτε στα μητρώα των φορολογικών ή τελωνειακών αρχών, ενώ η Bell είχε τουλάχιστον ένα υποκατάστημα στο Ηνωμένο Βασίλειο το οποίο εκπληρούσε τις υποχρεώσεις δημοσιότητας που επιβάλλει η οδηγία 89/666. Τρίτον, η Colorgen δεν πραγματοποιούσε κρατήσεις για εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως σύμφωνα με τη δανική νομοθεσία, ενώ η Bell κατέβαλλε εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως για τους υπαλλήλους της στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Πρέπει ακόμη να δούμε αν, παρά τις διαφορές αυτές, μπορεί να ισχύσει η ίδια λύση στην υπό κρίση υπόθεση και αν μπορεί να γίνει δεκτό ότι αρμόδιος οργανισμός εγγυήσεως για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των μισθωτών της Bell στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίοι απολύθηκαν λόγω της αφερεγγυότητας του εργοδότη τους, είναι ο οργανισμός εγγυήσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου διατάχθηκε η εκκαθάριση της Bell, δηλαδή ο ιρλανδικός οργανισμός εγγυήσεως.

A — *Επί της εφαρμογής της οδηγίας 80/987 στα υποκαταστήματα που ιδρύουν εντός κράτους μέλους εταιρίες συσταθείσες εντός άλλου κράτους μέλους και επί του δικαιώματος εγκαταστάσεως*

24. Ένας από τους σκοπούς της οδηγίας 80/987 είναι, πράγματι, να εγγυάται στους μισθωτούς, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη τους, ένα κατώτατο όριο προστασίας, διά της μειώσεως των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ των κρατών μελών ως προς την έκταση της προστασίας αυτής, χωρίς να θίγεται η ευχέρεια των κρατών να θεσπίζουν ευμενέστερες διατάξεις. Η οδηγία επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να συστήσουν οργανισμούς οι οποίοι να εγγυώνται στους μισθωτούς την καταβολή μέρους τουλάχιστον των απαιτήσεών τους από μισθούς που δεν τους καταβλήθηκαν λόγω της αφερεγγυότητας του εργοδότη τους. Ο γενικός κανόνας τον οποίο θεσπίζει

το άρθρο 5, στοιχείο β', είναι ότι οι εργοδότες πρέπει να συνεισφέρουν στη χρηματοδότηση των οργανισμών αυτών, εκτός αν αυτή διασφαλίζεται στο σύνολό της από τις δημόσιες αρχές. Η υποχρέωση πληρωμής που υπέχουν οι οργανισμοί εγγυήσεως υφίσταται ανεξαρτήτως της εκπληρώσεως της υποχρεώσεως των εργοδοτών να συνεισφέρουν στη χρηματοδότηση των οργανισμών αυτών.

25. Για να έχει εφαρμογή η οδηγία 80/987, πρέπει ο εργοδότης που απασχολούσε τους θιγομένους μισθωτούς να βρίσκεται σε κατάσταση αφερεγγυότητας. Η οδηγία δεν ορίζει την έννοια των όρων μισθωτός και εργοδότης και, επομένως, απόκειται στα διάφορα εθνικά δίκαια να διευκρινίσουν τις έννοιες αυτές.

Αντιθέτως, το άρθρο 2 διευκρινίζει ότι ένας εργοδότης θεωρείται ότι ευρίσκεται σε κατάσταση αφερεγγυότητος: i) αν έχει ζητηθεί η έναρξη διαδικασίας, προβλεπομένης από το εθνικό δίκαιο, αφορώσας την περιουσία του εργοδότη, με σκοπό τη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του και ii) αν η αρμόδια αρχή είτε αποφάσισε την έναρξη διαδικασίας είτε διαπίστωσε ότι η επιχείρηση ή εγκατάσταση του εργοδότη έκλεισε οριστικά και ότι η ανεπάρκεια των διαθεσίμων στοιχείων του ενεργητικού δεν δικαιολογεί την έναρξη της διαδικασίας.

26. Το Industrial Tribunal, το οποίο υπέβαλε το προδικαστικό ερώτημα, εκθέτει στη διάταξη περί παραπομπής ότι το εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει ρητώς την περίπτωση κατά την οποία μια εταιρία συσταθείσα εντός άλλου κράτους μέλους, η οποία απασχολεί προσωπικό εντός του Ηνωμένου Βασιλείου όπου αναπτύσσει δράση και έχει μόνιμη εγκατάσταση, καθίσταται αφερέγγυα κατά τη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους ή άλλου κράτους μέλους, αλλά όχι κατά το αγγλικό δίκαιο, με αποτέλεσμα ότι ο Secretary of State δεν υποχρεούται να καταβάλει τις ανεξόφλητες απαιτήσεις των απασχολουμένων στο Ηνωμένο Βασίλειο μισθωτών, οι οποίοι θίγονται από την αφερεγγυότητα.

27. Κατά τη γνώμη μου, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να εμποδίσει την αναγνώριση απαιτήσεων από μη καταβληθείσες αποδοχές των εργαζομένων που απασχολήθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο σε υποκατάστημα εταιρίας εγκατεστημένης εντός άλλου κράτους μέλους, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που διατύπωσε το Δικαστήριο προκειμένου να θεωρηθεί ότι ο εργοδότης τελεί σε κατάσταση αφερεγγυότητας. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι εξής: το εθνικό δίκαιο να προβλέπει διαδικασία συλλογικής ικανοποιήσεως των πιστωτών· να επιτρέπεται, στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις των μισθωτών που απορρέουν από συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας· να έχει ζητηθεί η κίνηση της διαδικασίας και η αρμόδια αρχή να έχει αποφασίσει την κίνηση της διαδικασίας ή να έχει διαπιστώσει ότι η επιχείρηση ή η εγκατάσταση του εργοδότη έκλεισε οριστικά και ότι τα διαθέσιμα στοιχεία του ενεργητικού είναι ανεπαρκή [8].

28. Η άποψή μου στηρίζεται σε ορισμένους λόγους, τους οποίους θα εξηγήσω στη συνέ-

8 — Απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 1995, C-479/93, Francovich (Συλλογή 1995, σ. I-3843, σκέψη 18).

χεια. Πρώτον, η οδηγία 80/987 δεν προβλέπει την προϋπόθεση ότι η κηρυχθείσα αφερέγγυα εντός κράτους μέλους εταιρία πρέπει να έχει κηρυχθεί αφερέγγυα και εντός άλλου κράτους μέλους, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού. Δεύτερον, μολονότι δεν ζητήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειου η κίνηση διαδικασίας συλλογικής ικανοποιήσεως των πιστωτών ως προς την Bell και ουδέποτε αποφασίστηκε η κίνηση της διαδικασίας αυτής, γεγονός παραμένει ότι το High Court του κράτους αυτού αναγνώρισε τον διορισμό εκκαθαριστή στον οποίο προέβη το High Court της Ιρλανδίας και διόρισε ειδικούς συνδιαχειριστές για να βοηθήσουν στην εκκαθάριση της εταιρίας στο Ηνωμένο Βασίλειο. Νομίζω ότι το εν λόγω δικαστήριο δεν θα προέβαινε στις ενέργειες αυτές αν δεν θεωρούσε ότι η Bell είχε παύσει την εμπορική της δραστηριότητα στις εμπορικές εγκαταστάσεις τις οποίες διέθετε εντός του κράτους αυτού. Τρίτον, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', της οδηγίας 89/666, η αίτηση για την κίνηση διαδικασίας συλλογικής ικανοποιήσεως των πιστωτών ως προς την Bell στην Ιρλανδία και η διάταξη περί θέσεώς της υπό εκκαθάριση έπρεπε να δημοσιευθούν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Τέλος, μολονότι η οδηγία 80/987 δεν θίγει τον ορισμό της εννοίας του «εργοδότη» κατά το εθνικό δίκαιο, θεωρώ προφανές ότι δεν επιβάλλει να έχει οπωσδήποτε κινηθεί η διαδικασία συλλογικής ικανοποιήσεως των πιστωτών κατά επιχειρήσεως στο σύνολό της, είτε αυτή έχει εταιρική μορφή είτε όχι, δεδομένου ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής ορίζει ότι «η αρμόδια αρχή (...) διεπίστωσε ότι η επιχείρηση ή *η εγκατάσταση* [9] του εργοδότη έκλεισε οριστικά».

Θεωρώ ότι δεν υπάρχει κάποιος παράγοντας ο οποίος να εμποδίζει, για την εφαρμογή της οδηγίας 80/987, την υποβολή αιτήσεως εντός κράτους μέλους για την κίνηση διαδικασίας συλλογικής ικανοποιήσεως των πιστωτών κατά του υποκαταστήματος εταιρίας εδρεύουσας σε άλλο κράτος μέλος, η οποία έχει παύσει την τρέχουσα εξόφληση των υποχρεώσεών της, ούτε κάποιος παράγοντας ο οποίος να εμποδίζει την αρμόδια αρχή του πρώτου κράτους μέλους να διαπιστώσει το οριστικό κλείσιμο του υποκαταστήματος και την ανεπάρκεια των διαθεσίμων στοιχείων του ενεργητικού.

29. Στην υπόθεση Mosbæk, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στην πράξη, η κίνηση της διαδικασίας συλλογικής ικανοποιήσεως των πιστωτών, η οποία παρέχει τη δυνατότητα να ληφθούν υπόψη οι απαιτήσεις των εργαζομένων από μισθούς, ζητείται συνήθως εντός του κράτους στο έδαφος του οποίου είναι εγκατεστημένος ο εργοδότης [10].

30. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου προφανώς φρονεί ότι μια επιχείρηση είναι εγκατεστημένη μόνον εντός του κράτους μέλους στο οποίο έχει συσταθεί και όπου έχει την έδρα της. Νομίζω ότι αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η εν λόγω κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο μόνος αρμόδιος οργανισμός εγγυήσεως θα είναι, για όλους τους εργαζομένους της Bell, ο οργανισμός της Ιρλανδίας, ανεξαρτήτως του κράτους μέλους στο οποίο εργάστηκαν και στο οποίο κατέβαλαν

9 — Η υπογράμμιση δική μου.

10 — Το Δικαστήριο έκρινε τα εξής: «Η θέση σε ισχύ της συμβάσεως περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 23 Νοεμβρίου 1995 (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*), της οποίας το άρθρο 3, παράγραφος 1, ανάγει σε κύριο κριτήριο αρμοδιότητας "το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη", θα ενισχύσει τη γενική αυτή τάση». Το κείμενο της εν λόγω συμβάσεως, η οποία έχει υπογραφεί από όλα τα κράτη μέλη πλην του Ηνωμένου Βασιλείου, αλλά δεν έχει κυρωθεί, δημοσιεύθηκε από την American Society of International Law, στο *International Law Materials*, Washington 1996, τόμος XXXV, σ. 1223.

εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως. Αντιθέτως, τα λοιπά μέρη που κατέθεσαν παρατηρήσεις φρονούν ότι η επιχείρηση που συνεστήθη εντός ενός κράτους μέλους, στο οποίο εδρεύει, μπορεί επίσης να είναι εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος και ότι το μόνο που χρειάζεται προς τούτο είναι να έχει υποκατάστημα στο κράτος αυτό ή, όπως εξέθεσαν οι ενάγοντες της κύριας δίκης, να αναπτύσσει «μόνιμη εμπορική δραστηριότητα».

31. Συντάσσομαι με τη δεύτερη άποψη. Το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 43 ΕΚ) θεωρεί την ίδρυση πρακτορείων, υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιριών εντός κράτους μέλους από κοινοτικούς υπηκόους εγκατεστημένους στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους ως ουσιώδες μέρος του δικαιώματος εγκαταστάσεως. Κατά συνέπεια, από πλευράς της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, είναι εγκατεστημένη εντός ενός κράτους μέλους τόσο μια εταιρία που έχει συσταθεί στο κράτος αυτό, όσο και εταιρία η οποία, ενώ έχει συσταθεί σε άλλο κράτος μέλος, ασκεί το δικαίωμά της εγκαταστάσεως στο πρώτο κράτος μέλος ιδρύοντας υποκατάστημα στο κράτος αυτό.

Επιπλέον, όπως εκτίθεται στην τρίτη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της οδηγίας 89/666, σχετικά με τη δημοσιότητα των υποκαταστημάτων που έχουν συσταθεί σε ένα κράτος μέλος από ορισμένες μορφές εταιριών που διέπονται από το δίκαιο άλλου κράτους, η δημιουργία υποκαταστήματος, όπως και η ίδρυση θυγατρικής, είναι μία από τις δυνατότητες που παρέχονται σήμερα σε μια εταιρία που επιθυμεί να ασκήσει το δικαίωμα εγκατάστασης σε άλλο κράτος μέλος.

32. Για τους προεκτεθέντες λόγους, φρονώ ότι, αντιθέτως προς την κατάσταση στην υπόθεση Mosbæk, στην οποία η παρουσία της βρετανικής εταιρίας στη Δανία περιοριζόταν σε ένα μισθωμένο γραφείο και σε έναν υπάλληλο, ένα υποκατάστημα το οποίο ιδρύεται εντός κράτους μέλους από εταιρία συσταθείσα και εδρεύουσα εντός άλλου κράτους μέλους μπορεί να θεωρηθεί αφερέγγυος εργοδότης από πλευράς της οδηγίας, στο μέτρο κατά το οποίο, στο πρώτο κράτος μέλος, έχει υποβληθεί αίτηση για την κίνηση διαδικασίας κηρύξεως της αφερεγγυότητας και κατά το οποίο η αρμόδια αρχή έχει διαπιστώσει το οριστικό κλείσιμό του και την ανεπάρκεια των διαθεσίμων στοιχείων του ενεργητικού.

B — *Επί της σπουδαιότητας, για τον προσδιορισμό του αρμοδίου οργανισμού εγγυήσεως των μισθών, του γεγονότος ότι ο εργοδότης συνεισέφερε στη χρηματοδότησή του*

33. Στην υπόθεση Mosbæk, το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5, στοιχείο β', της οδηγίας, το σύστημα εγγυήσεως χρηματοδοτείται από τους εργοδότες, εκτός αν η χρηματοδότησή του εξασφαλίζεται στο σύνολό της από τις δημόσιες αρχές, και ότι, ελλείψει αντίθετης μνείας στην οδη-

γία, συνάδει με την οικονομία της το να είναι αρμόδιος για την ικανοποίηση των ανεξόφλητων απαιτήσεων των μισθωτών ο οργανισμός εγγυήσεως που εισέπραξε ή τουλάχιστον έπρεπε να εισπράξει τις εισφορές του αφερέγγυου εργοδότη [11].

34. Τούτο δεν συνέβαινε στην περίπτωση του δανικού οργανισμού εγγυήσεως διότι, μολονότι η εργαζόμενη ζούσε και εργαζόταν στη Δανία, ο εργοδότης ούτε είχε εγκατασταθεί στο κράτος αυτό ούτε είχε καταχωρισθεί εκεί, ως επιχείρηση ή για οποιονδήποτε άλλον λόγο, στα μητρώα των φορολογικών [12] ή τελωνειακών αρχών ούτε πραγματοποιούσε επί του μισθού που κατέβαλλε στην εργαζόμενη καμία παρακράτηση φόρου ή συνταξιοδοτικών ή άλλων εισφορών βάσει της δανικής νομοθεσίας.

Στην υπό κρίση υπόθεση, αντιθέτως, η επιχείρηση που κατέστη αφερέγγυα όχι μόνον είχε υποκατάστημα στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά, όπως και οι μισθωτοί της, μετείχε επίσης με τις εισφορές που κατέβαλλε στη χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους αυτού.

35. Δεν συμφωνώ με τον ισχυρισμό της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί αρμόδιος οργανισμός εγγυήσεως ο οργανισμός του κράτους μέλους εντός του οποίου καταβλήθηκαν εισφορές, δεδομένου ότι η οδηγία 80/987 επιτρέπει στα κράτη μέλη να χρηματοδοτούν τους οργανισμούς εγγυήσεως εξ ολοκλήρου από δημόσιους πόρους.

Αυτή αποτελεί πράγματι μια επιλογή που διαθέτουν τα κράτη μέλη όταν ρυθμίζουν τη χρηματοδότηση των οργανισμών τους εγγυήσεως. Εντούτοις, η αντίρρηση του Ηνωμένου Βασιλείου μπορεί να αντικρουσθεί ευχερώς, δεδομένου ότι, όπως εξέθεσα ανωτέρω, βάσει του άρθρου 5, στοιχείο γ', της οδηγίας, η υποχρέωση του οργανισμού εγγυήσεως προς καταβολή υφίσταται ακόμη και οσάκις ο εργοδότης που ήταν υποχρεωμένος να συνεισφέρει παρέλειψε να το πράξει. Στερούνται τις εισφορές του εργοδότη τόσο ο οργανισμός που χρηματοδοτείται αποκλειστικώς από δημόσιους πόρους όσο και ο οργανισμός ο οποίος, μολονότι χρηματοδοτείται εν μέρει από τις επιχειρήσεις, δεν έχει εισπράξει τις εισφορές που έπρεπε να του έχει καταβάλει ο καταστάς αφερέγγυος εργοδότης. Παρά ταύτα, αμφότεροι υποχρεούνται να καταβάλουν τις ανεξόφλητες απαιτήσεις των εργαζομένων από μισθούς.

36. Επομένως, πρέπει να καταλήξω ότι την ευθύνη για την καταβολή των ανεξοφλήτων απαιτήσεων από μισθούς των εργαζομένων που θίγονται από την αφερεγγυότητα του εργοδότη τους υπέχει ο οργανισμός εγγυ-

11 — Απόφαση Mosbæk, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6, σκέψη 24.

12 — Ο δανικός οργανισμός εγγυήσεως χρηματοδοτούνταν απευθείας από το κράτος. Εντούτοις, δεδομένου ότι η χρηματοδότηση ανερχόταν στο ένα τοις χιλίοις της βάσεως επιβολής του ΦΠΑ, μπορεί να θεωρηθεί ότι οι εργοδότες συνεισέφεραν, έστω και εμμέσως.

ήσεως ο οποίος εισέπραξε ή, τουλάχιστον, έπρεπε να έχει εισπράξει τις εισφορές του αφερέγγυου εργοδότη.

Γ — *Επί της μη προβλέψεως, στην οδηγία 80/987, ενός συστήματος αντισταθμίσεως μεταξύ των οργανισμών εγγυήσεως των κρατών μελών*

37. Στην υπόθεση Mosbæk, το Δικαστήριο εξέτασε επίσης το γεγονός ότι η οδηγία 80/987 δεν προέβλεψε σύστημα αντισταθμίσεως ή αποδόσεως των καταβληθέντων μεταξύ των οργανισμών εγγυήσεως των διαφόρων κρατών μελών. Κατά το Δικαστήριο, τούτο συνηγορεί υπέρ του ότι ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, την παρέμβαση του οργανισμού εγγυήσεως ενός μόνον κράτους μέλους, και τούτο για να αποτραπούν ανώφελες εμπλοκές των εθνικών συστημάτων και, ειδικότερα, η δημιουργία καταστάσεων όπου ο εργαζόμενος θα μπορούσε να αξιώσει την υπαγωγή του στις ευεργετικές διατάξεις της οδηγίας εντός περισσοτέρων του ενός κρατών μελών.

38. Βάσει της διαπιστώσεως αυτής, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ισχυρίζεται ότι ο μόνος οργανισμός εγγυήσεως που θα έπρεπε να καταβάλει τις ανεξόφλητες απαιτήσεις από μισθούς των εργαζομένων που απασχολούνται σε υποκαταστήματα σε διάφορα κράτη μέλη είναι ο οργανισμός του κράτους στο οποίο αποφασίστηκε η κίνηση της διαδικασίας συλλογικής ικανοποιήσεως των πιστωτών.

39. Δεν μπορώ να συμφωνήσω με την ερμηνεία αυτή. Κατά τη γνώμη μου, το Δικαστήριο εννοούσε ότι ένας εργαζόμενος πρέπει να είναι σε θέση να απευθυνθεί σε έναν και μόνο οργανισμό εγγυήσεως για την ικανοποίηση των ανεξοφλήτων απαιτήσεών του, ακόμη και αν έχει εργαστεί σε πλείονα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας, ούτως ώστε, προκειμένου να αναγνωρισθούν οι απαιτήσεις του εντός ενός κράτους μέλους, να μη χρειάζεται να συνυπολογισθούν οι περίοδοι κατά τις οποίες εργάστηκε σε άλλα κράτη μέλη. Για τον λόγο αυτόν, το Δικαστήριο αναφέρθηκε στην έλλειψη συστήματος αντισταθμίσεως μεταξύ των οργανισμών εγγυήσεως των κρατών μελών [13].

40. Επιπλέον, η αρχή της ασφαλείας δικαίου επιβάλλει να είναι σε θέση ο μισθωτός ο οποίος απασχολείται εντός κράτους μέλους από εργοδότη εγκατεστημένο στο κράτος αυτό υπό την έννοια που προεξέθεσα, στο σύστημα του οποίου κράτους καταβάλλουν

13 — Στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων, λόγω του συστήματος συντονισμού των εθνικών συστημάτων, συνυπολογίζονται οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν διανυθεί εντός των διαφόρων κρατών μελών για να αναγνωρισθεί το δικαίωμα σε παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως. Στον τομέα αυτόν επίσης θεσπίστηκε ένα σύστημα επιστροφής των παροχών που κατέβαλε ένας οργανισμός κοινωνικής ασφαλίσεως κράτους μέλους για λογαριασμό του οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως άλλου κράτους μέλους.

εισφορές αμφότεροι, να απευθυνθεί στον οργανισμό εγγυήσεως του εν λόγω κράτους για την καταβολή απαιτήσεων από μισθούς που δεν εξοφλήθηκαν λόγω της αφερεγγυότητας του εργοδότη, σύμφωνα με τους κανόνες του κράτους αυτού, που είναι αυτοί τους οποίους γνωρίζει ο εργαζόμενος. Θα αντέβαινε στην αρχή αυτή να υποχρεωθεί ο εργαζόμενος να απευθυνθεί στον οργανισμό εγγυήσεως άλλου κράτους μέλους για να αποζημιωθεί σύμφωνα με τους κανόνες και τις κλίμακες που ισχύουν στο άλλο κράτος και του είναι άγνωστα.

Τούτο ουδόλως θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών να θεσπίσουν ευμενέστερες διαδικασίες για τους μισθωτούς, όπως είναι η ανεπίσημη συνεργασία που υφίσταται προς τούτο μεταξύ των οργανισμών εγγυήσεως των σκανδιναβικών χωρών [14].

41. Υπάρχουν και άλλα επιχειρήματα που συνηγορούν υπέρ της λύσεως την οποία προτείνω. Αφενός, η δικαστική προστασία του εργαζομένου θα ενισχυθεί αν αυτός μπορεί να απαιτήσει την καταβολή των μισθών που του οφείλονται από τις αρχές του κράτους εντός του οποίου άσκησε την επαγγελματική του δραστηριότητα. Αφετέρου, θα τύχει της ίδιας μεταχειρίσεως με τους λοιπούς εργαζομένους εντός του κράτους αυτού οι οποίοι απασχολούνται σε επιχειρήσεις εδρεύουσες στο κράτος αυτό, πράγμα το οποίο δεν θα συνέβαινε αν ήταν υποχρεωμένος να υποβάλει αίτηση στον οργανισμό εγγυήσεως άλλου κράτους μέλους.

42. Υπάρχουν και άλλοι λόγοι, τους οποίους επισήμανε η Επιτροπή. Συγκεκριμένα, για να μπορεί να εφαρμοσθεί η οδηγία 80/987, πρέπει να υπάρχει τόσο ένας μισθωτός όσο και ένας αφερέγγυος εργοδότης, αμφότερες έννοιες οι οποίες ορίζονται από τις νομοθεσίες των κρατών μελών και πρέπει, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, να εκτιμώνται από τον εθνικό δικαστή και, για τον λόγο αυτόν, ο εργαζόμενος και ο εργοδότης πρέπει να υπόκεινται στην ίδια νομοθεσία. Επιπλέον, μέχρι να αρχίσει να ισχύει μια ευρωπαϊκή σύμβαση παρέχουσα τη δυνατότητα κινήσεως μιας και μόνης διαδικασίας κηρύξεως αφερεγγυότητας σε ολόκληρη την Κοινότητα, στο πλαίσιο της οποίας να λαμβάνονται υπόψη όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και όλοι οι ενδεχόμενοι πιστωτές, οι εθνικές νομοθεσίες θα εξακολουθήσουν να βασίζονται στην αρχή της εδαφικότητας και, επομένως, τα στοιχεία του ενεργητικού που δεν εμπίπτουν στη δικαιοδοσία ενός κράτους μέλους δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο διαδικασίας κινηθείσας εντός του κράτους αυτού.

Last but not least, δεν πρέπει να υποτιμώνται τα γλωσσικά προβλήματα τα οποία θα αντιμετώπιζε ο εργαζόμενος αν υποχρεωνόταν να προβάλει το αίτημά του εντός άλλου κράτους μέλους, διότι τέτοιου είδους προβλήματα θα μπορούσαν να μειώσουν την αποτελεσματικότητα της προστασίας την οποία προσφέρει η οδηγία.

14 — Η συνεργασία αυτή, η οποία στηρίζεται με απόφαση την οποία εξέδωσε το Nordisk Råd (Σκανδιναβικό συμβούλιο) το 1984, παρέχει στον εργαζόμενο τη δυνατότητα, εφόσον η νομοθεσία του κράτους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο ιδιοκτήτης είναι ευμενέστερη για τον εργαζόμενο απο τη νομοθεσία του κράτους μέλους εντός του οποίου ασκεί τη δραστηριότητά του, να ζητήσει την καταβολή της απαιτήσεώς του από τον οργανισμό εγγυήσεως του πρώτου κράτους. Schaumburg-Müller: Lønmodtagernes Garantifiond, en lovkommentar, Munksgaard, Κοπεγχάγη 1987, σ. 167.

VII — Πρόταση

43. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το Industrial Tribunal του Bristol την ακόλουθη απάντηση:

«Στην περίπτωση εργαζομένων που απασχολούνται εντός κράτους μέλους σε υποκατάστημα εταιρίας συσταθείσας εντός άλλου κράτους μέλους, στο οποίο εδρεύει η εταιρία αυτή και στο οποίο ζητήθηκε η κίνηση της διαδικασίας συλλογικής ικανοποιήσεως των πιστωτών, ο οργανισμός εγγυήσεως ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, είναι υπεύθυνος για την εξόφληση των ανεξοφλήτων απαιτήσεων από μισθούς είναι ο οργανισμός εγγυήσεως του κράτους εντός του οποίου ο εργαζόμενοι ασκούν τη δραστηριότητά τους και εντός του οποίου ο εργοδότης συνεισφέρει ή έπρεπε να συνεισφέρει στη χρηματοδότηση του οργανισμού.»